

2017

TÜRKİYE
İNSAN
TİCARETİYLE
MÜCADELE
YILLIK RAPORU

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Yayın No: 49

Şubat, 2018

**İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARINI KORUMA DAİRESİ
BAŞKANLIĞINCA HAZIRLANMIŞTIR.**

İçişleri Bakanlığı
Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
Çamlıca Mahallesi 122. Sokak No:4
Yenimahalle /ANKARA
0312 422 0500 Faks: 0312 422 0900
magdurkoruma@goc.gov.tr
www.goc.gov.tr

KISALTMALAR	5
TANIMLAR	7
GİRİŞ	11
1. BÖLÜM	
YASAL DÜZENLEMELER	17
1.1.ULUSLARARASI MEVZUAT	17
1.2. ULUSAL MEVZUAT.....	18
2. BÖLÜM	
ÖNLEME	27
2.1. Talebi Azaltıcı Tedbirlere	27
2.2. İnsan Ticareti Alanında Yürütülen Projeler ve Farkındalık Çalışmaları	28
2.3. Veri Toplama ve Araştırma	31
3. BÖLÜM	
KORUMA	35
3.1. Mağdurların Tespit Edilmesi.....	35
3.2. Destek Hizmetleri.....	39
3.3. İyileşme ve Düşünme Süresi	41
3.4. İkamet İzni	52
3.5. Çalışma İzni	43
3.6. Mağdurların Ülkelerine Gönüllü ve Güvenli Geri Dönüşleri.....	43
3.7. Yabancılar İletişim Merkezi.....	45
4.BÖLÜM	
ADLİ SÜREÇLER	49
4.1. Soruşturma, Kovuşturma ve Mahkûmiyetler	49
5.BÖLÜM	
İŞBİRLİĞİ	55
5.1. Ulusal Koordinasyon	56
5.2. Uluslararası İşbirliği	57
5.3. Uluslararası Kuruluşlar ve STK'lar Tarafından Yürütülen Diğer Faaliyetler	58

6.BÖLÜM	
İSTATİSTİKLER.....	63
6.1. 2005-2013 Dönemi İstatistikleri	63
6.2. 2014-2017 Dönemi İstatistikleri.....	67
6.3. 2005-2017 Dönemi İstatistikleri.....	73
SONUÇ	77

TBLO VE GRAFİK DİZİNİ

Tablo 1- TCK 80'inci Maddesinden Mahkûmiyet Alan Sanık Sayısı	51
Tablo 2- İnsan Ticareti Mağdurlarının İstismar Şekilleri (2005-2013).....	65
Tablo 3- İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyrukları (2005-2013)	65
Tablo 4- İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Profili (2005-2013)	66
Tablo 5- İnsan Ticareti Mağdurlarının İllere Göre Dağılımı (2005-2013).....	66
Tablo 6- İnsan Ticareti Mağdurlarının İstismar Şekilleri (2014-2017).....	69
Tablo 7- İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyrukları (2005-2013)	70
Tablo 8- İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Profili (2014-2017)	70
Tablo 9- İnsan Ticareti Mağdurlarının İllere Göre Dağılımı (2014-2017).....	71
Tablo 10- İnsan Ticareti Mağdurlarının Cinsiyet Dağılımı (2014-2017)	71
Tablo 11- İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyruk Bazında İstismar Şekilleri (2017).....	72
Tablo 12- İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyrukları (2005-2017)	73
Tablo 13- İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Profili (2005-2017)	73
Tablo 14- İnsan Ticareti Mağdurlarının Yıllara ve İllere Göre Dağılımı (2005-2017)	75
Grafik 1- İnsan Ticareti Mağduru Sayısı (2005-2013)	64
Grafik 2- İnsan Ticareti Mağduru Sayısı (2014-2017).....	69

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AİLEDER	: Aile Danışmanları Derneği
ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
CMK	: Ceza Muhakemeleri Kanunu
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
GİGM	: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
ICMPD	: Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi
İKGV	: İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı
m.	: Madde
Müdürlük	: İl veya İlçe Göç İdaresi Müdürlükleri
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
UNICEF	: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu
YUKK	: 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

TANIMLAR

Cinsel Sömürü: Kişilerin cinsel bütünlüğüne karşı gerçekleştirilen her türlü hukuk dışı davranıştır.

Çocuk İstismarı: Çocuğun sağlığının, büyüme ve gelişmesinin olumsuz olarak etkilenmesine neden olan her türlü fiziksel ve/veya duygusal, cinsel, ihmal veya ihmale neden olacak her türlü tutum ve davranışlara maruz kalmasıdır.

Değerlendirme Raporu: İnsan ticareti mağduru ikamet izninin uzatılmasına veya iptaline, destek programının sonlandırılmasına ilişkin değerlendirmeleri içeren rapordur.

Düşünme Süresi: Mağdurun, suçun sebep olduğu olumsuz etkilerden kurtulması ve yetkililerle işbirliği yapıp yapmayacağına serbest iradesiyle karar verebilmesi için tanınan süredir.

Hedef Ülke: Yaşadıkları ülkelerdeki zor koşulların (ekonomik, sosyal, siyasal vb.) etkisi altında kalan kişilerin kendi iradeleri ile gitmek istediği veya iradeleri fesada uğratılarak götürülmesi düşünülen ülkedir.

İnsan Ticareti: Kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temin edilmesi, kaçırılması, ülkeye sokulması, ülke dışına çıkarılması, tedarik edilmesi, bir yerden başka bir yere götürülmesi, devredilmesi, sevk edilmesi barındırılması veya teslim alınmasıdır.

Kaynak Ülke: Kişilerin uyruğunda olsun veya olmasın yasal olarak yerleşik yaşadıkları veya tedarik edildikleri ülkelerdir.

Kölelik: Bir başkasının hayatı üzerindeki sahiplik ya da kontrol unsuru, zorlama ve hareketlerin kısıtlanması ile bir kimsenin işverenini terk etme ya da değiştirme özgürlüğünün olmadığı hallerde ortaya çıkan durumdur.

Mağdur: İnsan ticareti suçuna maruz kalan gerçek kişidir.

Sömürü: Bir kimseden veya bir şeyden haksız ve sürekli çıkar sağlamaktır.

Tacir: Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren, devreden, sevk eden veya barındıran kişidir.

Transit Ülke: Kaynak ülkeden hedef ülkeye varmak için kişinin yasal veya yasa dışı olarak sınırından geçtiği/geçeceği ülke ya da ülkelerdir.

Uzman personel: Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde görevli il göç uzmanı, il göç uzman yardımcısı, psikolog, sosyal çalışmacı, sosyolog gibi alanında çalışan uzman personeli ifade eder.

Uzman Raporu: Uzman personelin insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme yaptıktan sonra yapılan mülakat sonrasında kişi ile ilgili olarak insan ticareti mağduru olduğu veya olmadığı yönünde verdiği kararı içeren rapordur.

Vücut Organlarının Alınması: Bireyin kaçırılarak, kandırılarak ya da çaresizliklerinden yararlanılarak vücut organlarının veya dokularının alınmasıdır.

Zorla Çalıştırma: Herhangi bir kişinin tehdit altında yapmaya mecbur edildiği tüm iş veya hizmetlerdir.

GİRİŞ

Günümüzde modern kölelik olarak adlandırılan insan ticareti, kişilerin temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden, kişileri insan onuruyla bağdaşmayacak muamelelerle karşı karşıya getiren, insanlık tarihi kadar eski bir olgudur.

insan ticareti, sınıraşan örgütlü suçlar arasında en çok gelir getiren organize suç örgütü olarak ilk sıralarda bulunmakta olup tüm dünyada gün geçtikçe artan ve milyonlarca insanı mağdur eden bir suç türüdür.

Küreselleşen dünyada artan düzeyde ayrımcılık, yolsuzluk, silahlı çatışmaların ve siyasi karışıklıkların yarattığı sorunlar, ülkelerin sınır politikaları gibi pek çok etken bu suç türünün tüm dünyada artan şekilde görülmesine sebep olmaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün "Modern Köleliğin Küresel Bir Değerlendirmesi Raporu"nda, 2016 yılında dünyada 40 milyonu aşkın insanın insan ticareti mağduru olduğunun tahmin edildiği ifade edilmektedir. Aynı rapora göre insan tircileri bu suç türünden yıllık yaklaşık 150 milyar \$ (USD) gelir elde etmektedir. Suç örgütleri tarafından riski az, getirisi yüksek olarak görülmektedir.

İnsan ticareti mağdurlarının cinsiyet profiline bakıldığında dünya genelinde erkekler büyük oranda zorla çalıştırma

mağduru iken kadınlar cinsel sömürü amaçlı insan ticaretine maruz kalmaktadır. Ayrıca son yıllarda çocuk mağdurların sayılarında da artış olduğu görülmektedir.

Bu suçun, tüm dünyada milyonlarca kişinin insan haklarını en ağır şekilde ihlal ettiği görülmektedir. Ülkeler, idari ve cezai düzenlemeler yoluyla bu soruna karşı mücadele vermektedir. Bu raporda da Türkiye'nin insan ticareti konusunda düzenlemiş olduğu mevzuat ele alınmış olup Türkiye'de mağdurların ve tacirlerin profilleri ile bu alanda gerçekleştirilen faaliyetler istatistikler ile desteklenerek açıklanmaktadır.

1. BÖLÜM

YASAL
DÜZENLEMELER

Ülkemizde insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında en kapsamlı düzenleme “İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik” ile yapılmıştır.

01

YASAL DÜZENLEMELER

1.1. ULUSLARARASI MEVZUAT

İnsan ticareti suçuna örnek teşkil edecek fiillerin yer aldığı ilk uluslararası belgelerden biri 18 Mayıs 1904 tarihinde 13 ülkenin katılımıyla Paris’te kabul edilen “Beyaz Kadın Ticaretinin Engellenmesi Sözleşmesi” dir. Söz konusu sözleşmede suç eylemlerinin önlenmesine ilişkin tedbirler alınmıştır.

İnsan ticareti suçunu oluşturan fiillerin kölelik benzeri uygulamalar ile ilişkilendirilerek ele alınması ise Birleşmiş Milletler’in (BM) 7 Eylül 1956 tarihli “Kölelik, Köle Ticareti ve Köleliğe Benzer Kurum ve Uygulamaların Lağvına Dair Ek Sözleşme” ile olmuştur. Yine bu fiillere BM’nin 2 Eylül 1990 tarihli “Çocuk Hakları Sözleşmesi” nde de rastlamak mümkündür. Bu bağlamda uluslararası alanda insan ticareti suçunu oluşturan eylemlerin 20’nci yüzyıl sonlarına kadar sıklıkla kölelik, zorla çalıştırma ve kadınların cinsel istismarı olgularıyla ilişkilendirildiği görülmektedir.

21’inci yüzyılda insan ticareti suçunun ciddi boyutlara ulaşması ve küresel ölçekte tüm ülkeleri etkilemesi nedeniyle insan ticaretiyle mücadele çalışmaları hız kazanmıştır. Bu kapsamda; insan ticareti özelinde hazırlanan ve içerisinde insan ticareti suçuyla mücadele ve mağdurların korunması alanında detaylı hü-

kümler barındıran ve kısaca “Palermo Protokolü” olarak bilinen “Sınırışan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol” hazırlanmış ve imzaya açılmıştır.

Türkiye 13/12/2000 tarihinde imzaya açılan Palermo Protokolü’nü 30/01/2003 tarihinde iç hukukuna dâhil etmiştir. Bu kapsamda Türkiye bu protokolü imzalayan ve iç hukukuna kazandıran ülkeler arasında ilk sıralarda yer almaktadır.

Protokolde insan ticaretinin tanımı yapılarak taraf devletlere ceza kanunlarında insan ticaretini suç olarak düzenlemeleri hususunda sorumluluk yüklenmiştir. Ayrıca mağdurların korunmasına ilişkin tedbirler konusunda genel bir çerçeve çizilerek ülkelere bu konuda takdir yetkisi tanınmıştır.

Palermo Protokolü, insan ticareti olgusunu suç ve ceza odaklı ele alırken 16/05/2005 tarihinde imzaya açılmış olan “Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi” ise bu suç mağdur odaklı ele alarak bu konuda uluslararası hukuktaki mevzuat boşluğunu gidermiştir. Sözleşmede; üye ülkelerin mağdurlara sağlaması gereken haklar detaylı bir şekilde düzenlenmiş ve emredici bir dil kullanılmıştır. Sözleşme, ülkemiz tarafından ise 30/01/2016 tarih ve 6667 sayılı Kanunla uygun bulunmuştur. Sözleşmeye bugüne kadar 47 ülke taraf olmuştur.

1.2. ULUSAL MEVZUAT

1.2.1. İnsan Ticareti Alanında

Doğrudan Düzenleme Yapan Ulusal Mevzuat

1.2.1.1. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu

İnsan ticareti suçu 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) “Özel Hükümler” kısmında “Uluslararası Suçlar” başlığı altında 80’inci maddede yaptırıma bağlanmıştır. İnsan ticareti suçu TCK’da Palermo Protokolü’ne uygun olarak şu şekilde düzenlemiştir: “Zorla

çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçıran, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adlî para cezası verilir.”

1.2.1.2. 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

İnsan ticareti ile mücadeleyle ilişkin tedbirler konusunda gerçekleştirilen esaslı düzenleme 11/04/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK) ile yapılmıştır.

YUKK ile insan ticareti mağdurlarına tedavi, bakım ve düşünme süresince Türkiye’de belirli bir süre ikamet edebilme olanağı getirilmiş, insan ticareti mağdurlarına verilen düşünme süresi ve insan ticareti mağduru ikamet izni hususları düzenlenmiştir. Bununla birlikte uluslararası standartlara uygun olarak insan ticareti mağdurlarının sınır dışı edilemeyeceği ilkesi kanuni güvence altına alınmıştır. Ayrıca, 02/07/1964 tarihli ve 492 sayılı Harçlar Kanunu’nun 88’inci maddesinin birinci fıkrasına “(g) *İnsan ticareti suçunun mağduru olanlar.*” bendi eklenerek insan ticareti mağdurlarının ikamet izni harcından muaf tutulmaları sağlanmıştır.

15/08/2017 tarihinde 694 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile YUKK’un 108’inci maddesinde yapılan değişiklikle Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün (GİGM) görevleri arasına “*gereklî görülmesi hâlinde insan ticareti mağduru hakkında açılacak her türlü davaya müdahil olması*” hususu da eklenmiştir.

1.2.1.3. İnsan Ticareti ile Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik

İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında

Yönetmelik 17/03/2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik; insan ticareti suçunun önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele, Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması, yabancı mağdura insan ticareti mağduru ikamet izni verilmesi ve mağdurlara sunulacak destek hizmetlerine ilişkin esasları belirlemiştir.

Yönetmelikle, insan ticareti suçunu önleme ve bu suçla mücadeleye ilişkin politika ve stratejilerin oluşturulması konusunda çalışmalar yürütmek, eylem planı hazırlamak, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında ilgili tüm kurumların katılacağı bir komisyon oluşturulmuştur. Komisyonun insan ticaretiyle mücadele ulusal koordinatörlük görevini de yerine getireceği ve komisyon başkanının ulusal koordinatör olacağı hüküm altına alınmıştır.

1.2.2. İlgili Diğer Mevzuat

1.2.2.1. 1982 Anayasası

İnsan ticareti suçu, 1982 Anayasası’nda güvence altına alınan temel hak ve hürriyetlerden bir kısmını ihlal etmektedir. Anayasa ile güvence altına alınan ve ihlali durumunda insan ticareti suçunu ortaya çıkarabilecek hükümler şöyledir:

Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı

Madde 17- Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.

Zorla çalıştırılma yasağı

Madde 18- Hiç kimse zorla çalıştırılmaz. Angarya yasaktır.

Şekil ve şartları kanunla düzenlenmek üzere hükümlülük veya tutukluluk süreleri içindeki çalıştırmalar; olağanüstü hallerde vatandaşlardan istenecek hizmetler; ülke ihtiyaçlarının zorunlu kıldığı alanlarda öngörülen vatandaşlık ödevi niteliğindeki beden ve fikir çalışmaları, zorla çalıştırma sayılmaz.

Kişi hürriyeti ve güvenliği

Madde 19- Herkes, kişi hürriyeti ve güvenliğine sahiptir.

Şekil ve şartları kanunda gösterilen:

Mahkemelerce verilmiş hürriyeti kısıtlayıcı cezaların ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi; bir mahkeme kararının veya kanunda öngörülen bir yükümlülüğün gereği olarak ilgilinin yakalanması veya tutuklanması; bir küçüğün gözetim altında ıslahı veya yetkili merci önüne çıkarılması için verilen bir kararın yerine getirilmesi; toplum için tehlike teşkil eden bir akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol tutkunu, bir serseri veya hastalık yayabilecek bir kişinin bir müessesede tedavi, eğitim veya ıslahı için kanunda belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirin yerine getirilmesi; usulüne aykırı şekilde ülkeye girmek isteyen veya giren, ya da hakkında sınır dışı etme yahut geri verme kararı verilen bir kişinin yakalanması veya tutuklanması; halleri dışında kimse hürriyetinden yoksun bırakılmaz.

Özel hayatın gizliliği

Madde 20- Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.

B. Çalışma şartları ve dinlenme hakkı

Madde 50- Kimse, yaşına, cinsiyetine ve gücüne uymayan işlerde çalıştırılmaz.

Küçükler ve kadınlar ile bedenî ve ruhî yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar.

1.2.2.2. Türk Vatandaşlığı Kanunu

5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 16'ncı maddesi sahte evlilikler yoluyla insan ticareti suçunun gizlenmesinin önüne geçmeye yönelik hüküm içermektedir.

Türk vatandaşlığının evlenme yoluyla kazanılması

Madde 16 – (1) Bir Türk vatandaşı ile evlenme doğrudan Türk vatandaşlığını kazandırmaz. Ancak bir Türk vatandaşı ile en az üç yıldan beri evli olan ve evliliği devam eden yabancılar Türk vatandaşlığını kazanmak üzere başvuruda bulunabilir. Başvuru sahiplerinde;

- a) Aile birliği içinde yaşama,*
- b) Evlilik birliği ile bağdaşmayacak bir faaliyette bulunmama,*
- c) Millî güvenlik ve kamu düzeni bakımından engel teşkil edecek bir hali bulunmama şartları aranır.*

06/04/2010 tarih ve 27544 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” ile insan ticareti suçu işleyenlere vatandaşlık kazanma yolları kapatılmıştır.

Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik'in 72'nci maddesinin 5'inci fıkrasında da insan ticareti suçu işleyenlerin Türk vatandaşlığı kazanmasının önüne geçilmiştir.

Araştırma, soruşturma ve geçerlilik süresi

Madde 72- (5) İlgili kurumlarca yapılan araştırma sonucunda Anayasa ile kurulu devlet düzenini yıkma yolunda faaliyette bulunduğu, bu faaliyetlerde bulunanlarla işbirliği yaptığı veya bunları maddi olarak desteklediği, Türkiye Cumhuriyetinin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğüne karşı yurt içinde veya dışında, 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlarla ilgili faaliyetlerde bulunduğu, isyan, casusluk ve vatana ihanet suçlarına katıldığı, silah ve uyuşturucu madde kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ve insan ticareti yaptığı veya bunlarla ilişki içerisinde bulunduğu tespit edilenler ile taksirli suçlar hariç olmak üzere ertelenmiş, zamanaşımına uğramış, hükmün açıklanması geriye bırakılmış, paraya çevrilmiş veya affa uğramış olsa dahi, altı aydan fazla hapis cezası alanlar Türk vatandaşlığını kazanamaz.

1.2.2.3. Uluslararası İşgücü Kanunu

28/07/2016 tarih ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanununun 16'ncı maddesi kapsamında insan ticareti mağdurları çalışma izninin istisnai olarak verilebileceği yabancılar arasında düzenlenmiş olup mezkur çalışma izinlerinin verilmesini düzenleyen Kanununun 7, 9 ve 10'uncu maddelerinin uygulanmasına ilişkin istisnalar tanınabileceği hüküm altına alınmıştır.

Çalışma izninin istisnai olarak verilebileceği yabancılar

Madde 16- (f) YUKK uyarınca uluslararası koruma başvurusu sahibi, şartlı mülteci, geçici koruma sağlanan veya vatansız ya da mağdur destek sürecinden yararlanan insan ticareti mağduru,

...

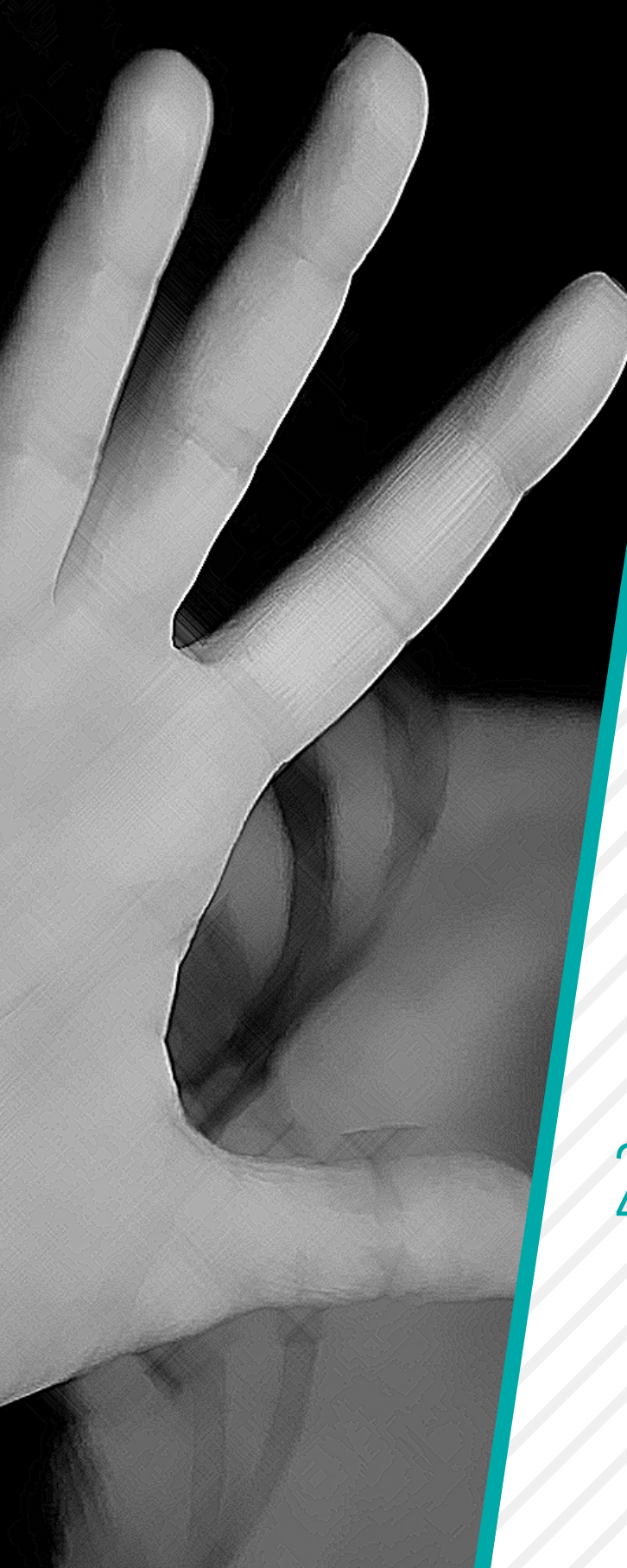
yabancılara bu Kanununun 7 nci, 9 uncu ve 10 uncu maddelerinin uygulanmasına ilişkin istisnalar tanınabilir.

1.2.2.4. Karayolu Taşıma Kanunu ve Kara Ulaştırma Yönetmeliği

19/07/2003 tarih ve 4925 sayılı “Karayolu Taşıma Kanunu” çerçevesinde hazırlanarak 25/02/2004 tarihinde yürürlüğe giren “Kara Ulaştırma Yönetmeliği” uyarınca, insan ticareti suçu nedeniyle yargı organları tarafından verilmiş ve kesinleşmiş mahkûmiyet kararı bulunması halinde yetki belgesi sahiplerinin yetki belgeleri iptal edilmektedir.

1.2.2.5. Pasaport Kanunu

15/07/1950 tarihli ve 5682 sayılı Pasaport Kanununun 34’üncü maddesinde yer alan “*Türkiye Cumhuriyeti sınırlarından her nasılsa pasaportsuz olarak girmiş olan vatandaşlar ve yabancılara bin Türk lirasından üçbin Türk lirasına kadar idari para cezası verilir.*” hükmünde yer alan “vatandaşlar ve yabancılara” ibaresi “vatandaşlara” şeklinde değiştirilmiştir. Bu düzenlemeyle yasa dışı yollarla ülkeye sokulan ya da pasaportları tacirler tarafından alınmış insan ticareti mağdurlarına idari para cezası verilmesinin önüne geçilmiştir.

2. BÖLÜM ÖNLEME

02

ÖNLEME

2.1. Talebi Azaltıcı Tedbirler

Talebi azaltıcı tedbir, Palermo Protokolü'nün 9'uncu maddesinde "Taraflar devletler, ikili ve çok taraflı işbirliği yolu da dahil olmak üzere, insan ticaretine yol açan, özellikle kadınlar ve çocuklar olmak üzere, kişilerin her biçimdeki istismarının artmasına sebep olan talebi engellemek için eğitici, sosyal ve kültürel önlemler gibi yasal veya diğer önlemleri alacak veya güçlendireceklerdir." şeklinde tanımlanmıştır.

Ayrıca Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nin 6'ncı maddesinde de talebi azaltmaya yönelik tedbirler düzenlenmiştir. Talebi azaltıcı tedbirler ve taraflar devletlere getirilen yükümlülükler sözleşmede şu şekilde yer almaktadır:

Talebi azaltıcı tedbirler*Madde 6 –*

Her bir Taraflar, kişilerin, özellikle kadınların ve çocukların insan ticaretiyle sonuçlanan her tür istismarını teşvik eden talebin cesaretlendirilmemesi için, hukuki, idari, eğitici, sosyal, kültürel ve aşağıda belirtilen diğer tedbirleri alır veya güçlendirir:

- a) en iyi uygulamalar, yöntemler ve stratejilerin araştırılması,
- b) talebin, insan ticaretinin temel sebeplerinden biri olarak tespit edilmesindeki sorumluluğuna ve önemli rolüne ilişkin olarak basın ve toplumun bilinçlendirilmesi,
- c) gerekli hallerde kamu kurumları ve siyasa oluşturanlar da dahil hedefe yönelik bilgilendirme kampanyaları,
- d) eğitim çağındaki erkek ve kız çocuklarına yönelik eğitim programları da dahil, cinsiyete dayalı ayrımcılığın kabul edilemezliğini ve olumsuz sonuçlarını, toplumsal cinsiyet eşitliğinin önemini ve her insanın onurunu ve bütünlüğünü vurgulayan önleyici tedbirleri.

Bu düzenlemelere uygun olarak İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 11'inci maddesi uyarınca, insan ticareti konusunda her türlü istismara neden olan talebi engellemek için eğitici, sosyal ve kültürel alanlarda bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

Bu düzenlemelere uygun olarak İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 11'inci maddesi uyarınca, insan ticareti konusunda her türlü istismara neden olan talebi engellemek için eğitici, sosyal ve kültürel alanlarda bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri gerçekleştirilmektedir.

2.2. İnsan Ticareti Alanında Yürütülen Projeler ve Farkındalık Çalışmaları

İnsan ticareti suçunu önlemede, ilgili kamu görevlilerinin eğitimi ile kamuoyunun bilgilendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Konunun önemi göz önünde bulundurularak mevzuatımızda konuyla ilgili düzenlemeler yapılmıştır.

İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 12'nci maddesi uyarınca GİGM'in; *"mağdurlar ile karşılaşma ihtimali yüksek olan kamu kurum ve kuruluşlarının görevlilerine ve sivil toplum kuruluşlarının çalışanlarına yönelik eğitim çalışmaları düzenleyeceği, yükseköğretim kurumları da dâhil olmak üzere insan ticaretinin önlenmesine yönelik araştırmaları teşvik edeceği, ilgili kurumlarla işbirliği içinde bireylerin insan ticareti suçuna maruz kalmalarını engellemek amacıyla uygun olan yazılı, görsel iletişim araçları ve materyalleri aracılığıyla farkındalık faaliyetleri ve eğitim programları düzenleyeceği"* hüküm altına alınmıştır.

Bu çerçevede; insan ticaretiyle mücadele alanında işbirliği yürütülen uluslararası kuruluşlarla gerçekleştirilen projeler şu şekildedir:

1- Temmuz 2014-Ekim 2016 tarihleri arasında "İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Projesi" yürütülmüştür. Uluslararası Göç Örgütü (IOM) ve GİGM'in birlikte yürüttüğü projenin hedefi; insan ticareti de dahil olmak üzere organize suçlarla mücadele konusunda, İnsan Ticaretiyle Mücadele Hakkında Avrupa Konseyi Konvansiyonu ve Ulusal Eylem Planı ile uyumlu ulusal strateji ve politikaların etkin şekilde uygulanmasıdır.

Proje kapsamında, 2 yıl içerisinde 39 faaliyet gerçekleştirilmiştir. Adalet Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB), Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (ÇSGB) ile Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı başta olmak üzere bu alanda işbirliği içinde

bulunulan kamu kurum ve kuruluşlarının, sivil toplum kuruluşlarının ve belediye personellerinin, taksi şoförlerinin, otel sahiplerinin, tur operatörlerinin de aralarında bulunduğu farklı alanlarda faaliyet gösteren meslek gruplarına yönelik bilgilendirici toplantılar ve çalıştaylar gerçekleştirilmiştir. Ayrıca insan ticaretinde farkındalık yaratmak amacıyla posterler, afişler ve kamu spotları hazırlanmıştır. Yine aynı proje kapsamında sığınmaevlerine de aynı/nakdi destek sağlanmıştır.

2- “İnsan Ticaretiyle ve Organize Suçlarla Mücadele Projesi”, yararlanıcı ülkeler olan Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Moldova, Pakistan ve Türkiye’ye politik, yasal, teknik uzmanlık bilgisi sağlanarak uluslararası organize suçlarla ve özellikle insan ticareti alanında verilen mücadeleye ve bunların önlenmesine katkı sağlamayı amaçlamıştır. Uluslararası Göç Politikaları Geliştirme Merkezi (ICMPD) ile birlikte yürütülen bu proje Eylül 2014’te başlamış olup Aralık 2017’de sona ermiştir.

İnsan Ticaretiyle ve Organize Suçlarla Mücadele Projesi kapsamında; GİGM, ASPB, Adalet Bakanlığı ve kolluk kuvvetleri personeline yönelik eğitimler gerçekleştirilmiştir.

3- ICMPD ile yürütülen “Türkiye’de Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Yabancıların İnsan Ticaretine Konu Olmalarının Önlenmesi Projesi”nin stratejik hedefi; Türkiye’de insan ticaretiyle ve geçici koruma statüsü sahibi Suriye uyruklu yabancıların ve yerinden edilmiş diğer kişilerin istismarıyla mücadele etmek olup proje Nisan 2016-Mart 2017 tarihleri arasında yürütülmüştür.

4- “İnsan Ticaretinin Önlenmesi, Tespiti ve İnsan Ticaretiyle Mücadele Projesi (P-TIP)”, 30/03/2017 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiş olup 18 aylık uygulama süresinden sonra 30/09/2018 tarihinde sona erecektir. P-TIP Projesi, insan ticareti mağdurlarının tespiti, sevki,

korunması, insan ticareti suçunun kovuşturulması konularında başta GİGM olmak üzere paydaş kurumların kapasitelerinin geliştirilmesi, Türkiye’de insan ticaretiyle kapsamlı bir şekilde mücadele edilmesi için gereken çok kurumlu işbirliğinin iyileştirilmesi ve kamuoyunda insan ticaretinin tüm türleri hakkında farkındalık düzeyinin artırılması amaçlarını taşımaktadır.

2.3. Veri Toplama ve Araştırma

İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik’in 14’üncü maddesine göre GİGM; mağdurlara, insan tacirlerine, insan ticareti sürecine ve adli makamlar tarafından yapılan işlemlere ilişkin verileri toplamak ve yayınlamak konusunda yetkili kılınmıştır. GİGM, bu yönetmelik kapsamındaki iş ve işlemlerin yürütülmesi sırasında ilgili Bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarından bilgi, belge ve istatistik talep edebilir. Toplanan kişisel veriler konusunda gizlilik esastır.

İnsan ticareti mağdurlarının korunmasına yönelik GİGM tarafından yürütülen iş ve işlemler konusunda, araştırma, alan taraması ve anket çalışması GİGM’nin iznine tabidir. Özel kanunlarda yer alan ilgili hükümler saklıdır. Bu süreçte koordineli çalışılan kurumlardan bilgi ve belgeler talep edilmektedir. Toplanan veriler üzerinde inceleme yapılarak veriler istatistik haline getirilmektedir.

3. BÖLÜM
KORUMA

03 KORUMA

3.1. Mağdurların Tespit Edilmesi

İnsan ticareti, toplumun en hassas kesimlerini hedef alarak istismar eden ve modern kölelik olarak da adlandırılan ciddi bir suç türüdür. Aynı zamanda uluslararası politik ve ekonomik ilişkilere göre hızlı bir şekilde değişen, insanların yaşam, özgürlük ve güvenlik gibi temel haklarını ihlal etmesinin yanı sıra her yıl tacirlere milyarlarca dolar yasadışı gelir sağlayan organize bir suç türüdür.

İnsan ticaretine maruz kalmış birçok kişi mağduriyetinin farkında olmadığı için bu kişilerin yetkili birimlerce tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. İnsan ticareti ile mücadelede yeknesaklığın sağlanabilmesi ve yürütülecek iş ve işlemlerde takip edilecek usulleri belirlemek amacıyla İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik 17/03/2016 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anılan Yönetmeliğin 16, 17 ve 18'inci maddeleri mağdur tespitine ilişkin iş ve işlemleri düzenlemektedir.

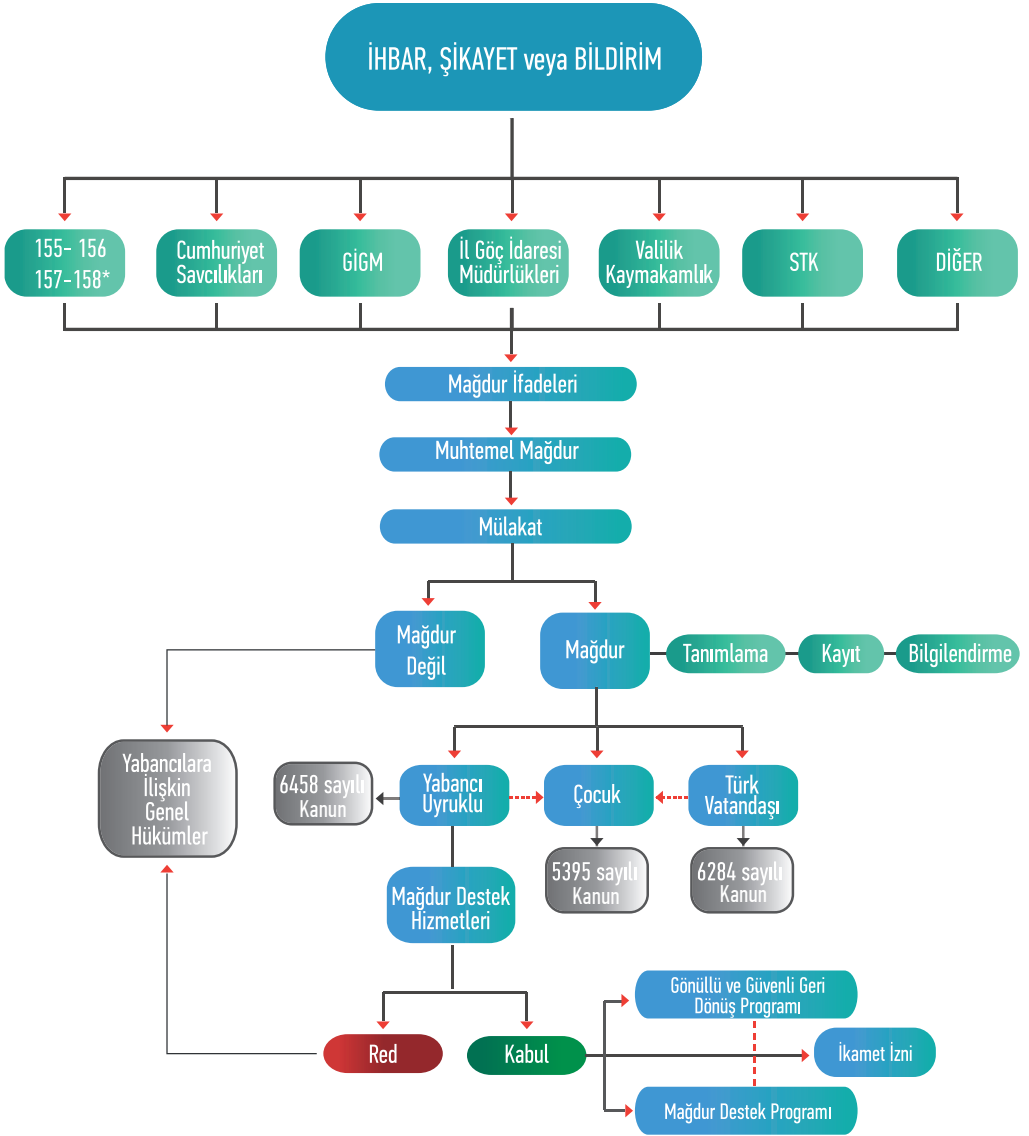
İhbar, şikâyet veya bildirim

Mağdur olduğunu beyan eden veya insan ticareti suçundan haberdar olan herkes bu durumu YİMER 157 acil yardım ve

ihbar hattına, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa (yazılı, sözlü veya elektronik olarak) ihbar eder. GİGM'e, müdürlüklere, acil yardım ve ihbar hattına yapılan ihbar ve şikâyetler derhal Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa bildirilir. Valilik veya Kaymakamlığa yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Sivil toplum kuruluşları insan ticareti suçu ile ilgili kendilerine yapılan ihbarları müdürlüklere, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa bildirir.

Sözlü yapılan şikâyet ve ihbarlar hakkında tutanak düzenlenir ve tutanak Cumhuriyet Başsavcılığına mümkün olan en hızlı şekilde iletilir. İnsan ticareti mağduru ile karşılaşma ihtimali yüksek olan kamu kurum ve kuruluşları mağdur olduklarından şüphelendikleri kişiyi acil yardım ve ihbar hatlarına ve ayrıca ivedilikle müdürlüklere, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa bildirir.

* Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER 157), 155 Polis İmdat Hattı, 156 Jandarma İmdat Hattı, 158 Sahil Güvenlik İhbar ve Talep Hattı.

Mağdur tanımlama

Kolluk, yapılan operasyonlarda kişilerin zorla çalıştırılması, fuhşa konu olmaları, zorla hizmet ettirme, zorla evlendirme, organ ve dokularından yararlanma, çocuk işçiliği, çocukların suçta kullanılmaları ve çocukların dilendirilmesi, evlatlık verilmesi gibi insan ticareti suçu kapsamında değerlendirilebilecek vakalarda ilgili müdürlük ile irtibata geçer. Fuhuşla mücadele kapsamında yapılan operasyonlar sırasında tespit edilen veya fuhuşa sürüklenen kişilerin insan ticareti mağduru olabileceği göz önünde bulundurularak ön tespitin titizlikle yapılması sağlanır ve kamu sağlığı açısından tehdit oluşturabilecek hastalık taşıma riski olduğundan bu kişilerin işlemleri öncelikle tamamlanır. Kolluktaki görüşme sırasında, 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun (CMK) 234'üncü maddesi gereğince mağdurlara baro tarafından avukat görevlendirilir. Mağdur olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan kişilerle ilgili olarak genel adli muayene raporu ve ilgili belgelerle birlikte mağdurun müdürlüklere sevki kolluk tarafından sağlanır.

Kolluk birimlerinin talebi hâlinde (kişinin ifadesinin alınması aşamasında) müdürlüklerde görevli uzman personelden en az biri insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme yapmak ve görüşme sırasında hazır bulunmak üzere görevlendirilir. Müdürlük tarafından görevlendirilen uzman personel, mağdurun içinde bulunduğu psikolojik durumu göz önünde bulundurarak uygun bir ortamda veya mağdurun bulunduğu yerde mülakat yapar. Uzman personel tarafından muhtemel insan ticareti mağdurları ile gerçekleştirilen mülakatlar esnasında, kolluk birimleri tarafından alınan ifadede yer almayan ve suç soruşturmasına ışık tutacak bilgiler elde edilmesi hâlinde bu bilgiler kolluk veya Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir. Uzman personel tarafından, soruşturmanın gizliliğini ihlal etmeyecek şekilde insan ticareti suçunun göstergelerine yönelik detaylı inceleme ve kişi ile yapılan mülakat sonrasında, kişinin mağdur olup olmadığı yönünde rapor tanzim edilir. Hazırlanan rapora istinaden düzenlenen insan ticareti mağduru tanımlama belgesi müdürlük tarafından onaylanır. Müdürlük tarafından, mağdurlara yönelik iş ve işlemler sırasında mağdurun güvenliği için gerek görülmesi hâlinde ilgili kolluk biriminden kolluk refakati talep edilebilir.

Mağdur tanımlamasındaki esaslar

İnsan ticareti suçunun mağduru olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan kişiler, şikâyetçi olup olmadığına bakılmaksızın, soruşturma veya kovuşturmanın sonucu beklenmeden yapılacak idari işlem ile mağdur olarak tanımlanır.

Mağdur olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan, ancak tanımlama sürecinde psikolojik ve/veya fiziksel sorunları nedeniyle mülakatı yapılamayan kişinin iyileşme sürecinde veya sonrasında mülakatı tamamlanır.

Mülakat öncesinde kişiler, insan ticareti suçu ve bu suça maruz kalanların faydalanabileceği haklar konusunda bilgilendirilir.

Kişilerle yapılan mülakatlarda yaş, cinsiyet, uyruk, ikamet gibi demografik özellikler ile sömürü belirtileri, beden dili, kişinin yaşam koşulları, çevresi ile olan ilişkileri birlikte değerlendirilir.

Tanımlama sürecinde gerçekleştirilecek iş ve işlemler esnasında, mağdur yabancı ise talebi üzerine veya re'sen Müdürlük tarafından tercüman sağlanır. Mağdurun kadın olması durumunda tercümanın da kadın olması tercih edilir.

YUKK'un 54'üncü maddesinin birinci fıkrasının "(ç) Türkiye'de bulunduğu süre zarfında geçimini meşru olmayan yollardan sağlayanlar" ve "(ğ) Çalışma izni olmadan çalıştığı tespit edilenler" bentleri uyarınca hakında sınır dışı etme kararı alınan yabancılarla müdürlük tarafından insan ticareti göstergelerine yönelik mülakat gerçekleştirilir.

Mağdur olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan kişiler, tanımlama sürecinde sınır dışı edilemez.

3.2. Destek Hizmetleri

İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik hükümleri gereğince mağdurlara güvenlik ve koruma ihtiyaçları gözetilerek fiziksel, psikolojik ve sosyal destek hizmetleri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde sunulmaktadır.

Destek hizmetlerinin çocuklar dâhil hassas durumdaki kişilerin özel ihtiyaçları göz önünde bulundurularak ayırım gözetilmeksizin her koşulda tüm insan ticareti mağdurlarına verilmesi zorunludur. Mağdura verilen destek hizmetleri; uygun ve güvenli barınma, psikolojik ve maddi destek, acil tıbbi tedavi, çeviri ve tercüme hizmetleri, danışmanlık ve bilgi sağlama, çocuklar için okula erişimi de kapsamaktadır.

Anılan Yönetmeliğin 28'inci maddesi mağdurlara verilecek destek hizmetlerini düzenlemektedir. Buna göre; düşünme sürecinde, soruşturma ve kovuşturma aşamalarında ve sonrasında mağdurun güvenliği, sağlığı ve özel durumu gözetilerek bilgilendirme ve rıza esasına dayalı olarak mağdur destek programı kapsamında hizmetler sunulur.

Bu program kapsamında;

- Sığınmaevlerinde veya güvenli yerde barınma,
- Sağlık hizmetlerine erişim,
- Psiko-sosyal destek,
- Sosyal hizmet ve yardımlara erişimi,
- Hukuki yardıma erişim ve mağdurların yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti ve bilgi verilmesi,
- Eğitim ve öğretim hizmetlerine erişim konusunda rehberlik,
- Mesleki eğitim alması ve iş gücü piyasasına erişimi konusunda destek verilmesi,
- Temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde geçici maddi destek temini amacıyla 29/05/1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek konusunda rehberlik,
- İlgili sivil toplum kuruluşları ile uluslararası ve hükümetler arası kuruluşlar tarafından sağlanabilecek danışmanlık hizmetlerine erişim,

- Tercümanlık hizmeti,
- Rızası hâlinde; vatandaşı olduğu ülkenin büyükelçiliği veya konsolosluluğuna bilgi verilmesi ve görüşebilme imkânı,
- Kimlik tespiti ve seyahat belgelerinin temini konusunda yardım,

yer almaktadır.

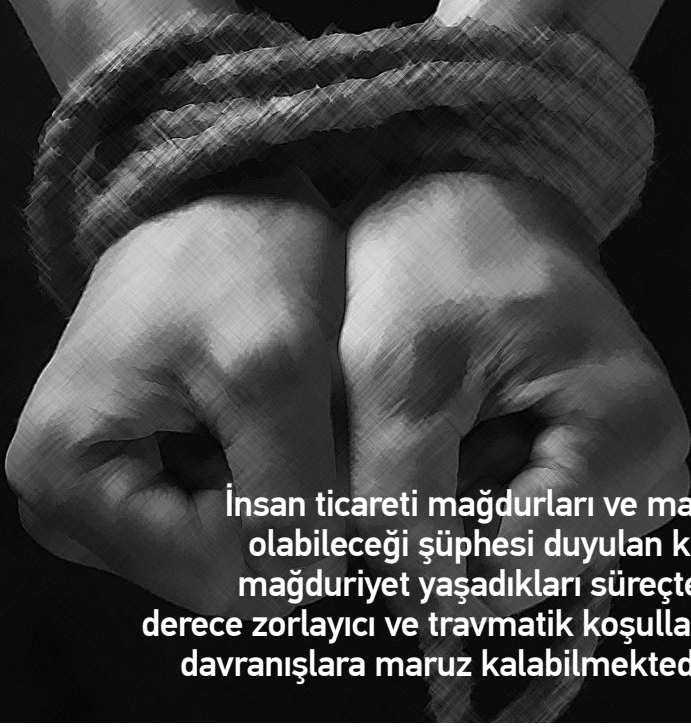
Mağdurlara bahsedilen kapsamda hizmet sunmak üzere GİGM'in işletmekte olduğu sığınmaevi ve Ankara Büyükşehir Belediyesi ile GİGM'in işbirliğiyle işletilen sığınmaevi bulunmaktadır. Sığınmaevlerinde barınan mağdurlara düzenli olarak psiko-sosyal destek sağlanmakta olup hukuki danışmanlık hizmeti de verilmektedir.

Başta İstanbul, Adana, İzmir, Antalya ve Bursa Büyükşehir Belediyeleri olmak üzere mağdurları sosyal hayata en hızlı şekilde hazırlamak için meslek edindirmeye yönelik kursları da içeren işbirliği çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca sivil toplum kuruluşları ile de mağdurlara hizmet noktasında her türlü işbirliği modeli üzerinde çalışılmaktadır.

3.3. İyileşme ve Düşünme Süresi

Uluslararası mevzuatta Avrupa Konseyi'ne Karşı Eylem Sözleşmesi ve ulusal mevzuatta YUKK ve İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik tanımlanan/muhtemel insan ticareti mağdurlarına verilecek düşünme süresini düzenlemektedir.

İnsan ticareti mağduru veya mağdur olabileceği yönünde kuvvetli şüphe duyulan kişiler mağduriyet yaşadıkları süreçte zorlayıcı koşullara ve kötü muameleye maruz kalabilmektedir. Bu kapsamda; mağdurlara yaşadıkları olayların etkisinden kurtulabilmeleri ve yetkililerle işbirliği yapabilmeleri için valiliklerce 30 günlük insan ticareti mağduru ikamet izni verilmektedir. Bu süre içinde mağdurların sığınmaevlerinde barındırılmaları esastır.

İnsan ticareti mağdurları ve mağdur olabileceği şüphesi duyulan kişiler mağduriyet yaşadıkları süreçte son derece zorlayıcı ve travmatik koşullara ve davranışlara maruz kalabilmektedirler.

3.4. İkamet İzni

Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanununun 48'inci ve 49'uncu maddeleri ile İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 20 ve 21'inci maddelerinde insan ticareti mağdurlarına özgü ikamet izni verilmesi, uzatılması ve iptali hususları düzenlenmektedir.

İyileşme ve düşünme süresi olarak kullanılan 30 günlük insan ticareti mağduru ikamet izni süresinden sonra yabancı hakkında yapılan değerlendirme sonucu söz konusu ikamet izni toplamı üç yılı aşmıyacak şekilde altışar aylık sürelerle uzatılabilmektedir.

İkamet izni süresince ülkemizde bulunan yabancı, mağdur destek programından ve/veya gönüllü ve güvenli geri dönüş programından faydalandırılmaktadır.

3.5. Çalışma İzni

Türkiye'ye zorunlu olarak veya kendi isteğiyle gelen tüm yabancılar (mülteci veya ikincil koruma statüsü sahibi yabancılar hariç olmak üzere) çalışmaya başlamadan önce çalışma izni almak zorundadır. Çalışma izni, ÇSGB'ye bağlı Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü tarafından verilmektedir. Yapılacak çalışma izni başvuruları yabancı kişileri yanında çalıştırmak isteyen işveren tarafından yapılmaktadır.

Bir yabancı, bağımsız çalışmanın haricinde, işveren olmaksızın kendisi çalışma izni başvurusunda bulunamaz. Geçerli çalışma izni veya çalışma izni muafiyetine sahip olunması yabancılara Türkiye'de mutlak kalış hakkı sağlamamaktadır.

13/08/2016 tarihli ve 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu ile insan ticareti mağdurlarının işgücü piyasasında ayrımcılığa uğramaması, dezavantajlı konuma düşmemesi hedeflenmiş; bu kapsamda işbu Kanunun "Çalışma izninin istisnai olarak verilebileceği yabancılar" başlıklı 16'ncı maddesinde, "insan ticareti mağdurlarına kriterlerden muaf olarak çalışma izninin istisnai olarak verileceği" belirtilmiştir. Söz konusu düzenleme ile çalışma izni verilen yabancıların sosyal güvenlik sistemine dahil olması, sağlık ve sosyal güvenlik haklarından faydalanması sağlanmaktadır.

3.6. Mağdurların Ülkelerine Gönüllü ve Güvenli Geri Dönüşleri

Ülkemiz insan ticareti mağdurlarının ülkelerine güvenli ve insan onuruna yakışır şekilde dönebilmelerini sağlamak için gerek mevzuat anlamında gerek uygulama anlamında hizmetler sunmaktadır.

İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik hükümleri arasında gönüllü ve güvenli geri dönüş programını düzenleyen hükümler de bulunmaktadır. Buna göre mağdurların gönüllü ve güvenli geri dönüş programı kapsamında ülkesine veya

üçüncü bir ülkeye geri gönderilmesi GİGM koordinasyonunda gerçekleştirilmektedir.

Gönüllü ve güvenli geri dönüş programı, destek programı uygulandığı sırada mağdurun destek programından yararlanmak istemediğini beyan etmesi veya program bitiminde talep etmesi halinde uygulanabilmektedir.

Kişinin hayatı veya vücut bütünlüğü bakımından yakın bir tehlikenin mevcut olması halinde kolluk refakati talep edilir. Mağdurların çıkış işlemleri, mağdur pasaport kontrol noktasına götürülmeden belgeler üzerinden tamamlanır ve doğrudan uçağın veya diğer ulaşım vasıtalarının kapısına götürülür. Mağdurun rızası gözetilerek vatandaş olduğu ülke makamları, mağdurun dönüş tarihi ve konu olduğu insan ticareti olayı ile ilgili olarak bilgilendirilir.

Ayrıca GİGM, gönüllü ve güvenli geri dönüş programını IOM ile birlikte uygulamaktadır. Bu program kapsamında mağdurun tüm seyahat masrafları karşılanmakta, ülkemizden güvenli bir şekilde çıkışını sağlamak açısından havaalanı transfer ve refakat hizmetleri verilmekte, varış ülkesinde yaşadığı yere kadar ulaşımı sağlanmaktadır. Program kapsamında mağdurun ülkesine uyum sağlaması için kendisine nakdi ve/veya aynı yardımda bulunmaktadır.

Program kapsamında; 2017 yılında 151 kişiye mağdur destek programı sunulmuş, 193 yabancı da gönüllü ve güvenli geri dönüş programından yararlandırılmıştır. Ayrıca mağdurlardan 145'ine insan ticareti mağduru ikamet izni düzenlenmiştir.

3.7. Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER157)

Yardım Hattı, GİGM tarafından devralınması ve hizmet ağının genişletilmesiyle 20/08/2015 tarihinden itibaren Yabancılar İletişim Merkezi (YİMER 157) adıyla hizmet vermeye başlamıştır.

Başlangıçta Türkçe, İngilizce, Arapça ve Rusça olmak üzere 4 dilde hizmet veren YİMER 157, 01/04/2016 tarihi itibarıyla Almanca ve Farsçanın da eklenmesiyle 6 dilde hizmet vermeye başlamıştır.

Yabancıların vize, ikamet izni, uluslararası koruma, geçici koruma gibi konularda sordukları tüm sorulara yanıt bulabilecekleri YİMER 157; insan ticareti mağdurlarının tespitine ve düzensiz göçmenlerin denizde kurtarılma operasyonlarına yönelik de ihbar ve yardım hattı olarak 7 gün 24 saat kesintisiz hizmet vererek hayat kurtarmaktadır. YİMER 157 vasıtasıyla 2005 yılından bu yana gelen ihbarlardan 182 insan ticareti mağduru tespit edilerek destek hizmetlerine yönlendirilmiştir.

İnsan ticareti mağdurlarına yönelik hazırlanan el broşürleri, kısa filmler ve çeşitli organizasyonlarda YİMER 157'nin insan ticaretiyle mücadele yönünden tanıtımı yapılmaktadır.

YİMER 157, 2017 yılında 17'ncisi düzenlenen ve 64 ülkeden 1100 katılımcının yer aldığı Avrupa İletişim Merkezleri ve Müşteri Hizmetleri Ödülleri (ECCCSAs) Zirvesi'nde "Jüri Özel Ödülü" ve "En İyi Çok Dilde Hizmet Veren Çağrı Merkezi Ödülü" ne layık görülmüştür.

4. BÖLÜM
**ADLİ
SÜREÇLER**

04 ADLİ SÜREÇLER

4.1. Soruşturma, Kovuşturma ve Mahkûmiyetler

TCK'nin 80'inci maddesinde düzenlenen insan ticareti suçunun oluşabilmesi için failin mağdura yönelik olarak "tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliğinden yararlanarak rızasını elde etmek" biçiminde bir harekette bulunması ve bu hareketleri yaparken veya yaptıktan sonra mağduru ülkeye sokması, ülke dışına çıkarması, tedarik etmesi, kaçırması, bir yerden başka bir yere götürmesi, sevk etmesi veya barındırması gerekmektedir. Suçun oluşması için hem araç fiillerden hem de amaç fiillerden en az birisinin bir arada bulunması gerekmektedir. Araç fiiller, asıl veya amaç fiillerden önce veya en geç bu hareketlerle eş zamanlı olarak yapılmalıdır.

Bu durumun tek istisnası, TCK'nın 80'inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki "on sekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkrada belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hallerinde suça ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkrada belirtilen cezalar verileceği" yönündeki düzenlemedir. Buna

göre, çocuk mağdura karşı fuhuş yapmasını sağlamaya yönelik davranışlardan dolayı fail hem insan ticareti hem de fuhuş suçundan cezalandırılacaktır.

İnsan ticareti suçu, suçtan zarar görenin şikâyetine bağlı olmaksızın re'sen soruşturulmaktadır. Suç için öngörülen hapis cezasının üst sınırı 10 yıldan fazla olduğundan (insan ticareti suçu için üst sınır 12 yıl), bu suçla ilgili dava ve işlere bakmakla ağır ceza mahkemeleri yetkilidir. İnsan ticareti suçunun örgüt faaliyeti olarak işlenmesi halinde görevli mahkeme değişmemektedir.

İnsan ticareti suçunun örgüt faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenmesi halinde CMK'nın 250'nci maddesine göre, Adalet Bakanlığı'nın teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Kurulunca yargı çevresi birden çok ili kapsayacak şekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek ağır ceza mahkemeleri açılacak davaya bakmak yönünden yetkili mahkemedir.

İnsan ticareti suçuyla ilgili olarak mevzuatta muhakeme usulüne ilişkin özel birtakım kurallar öngörülmemiştir. Bu suç nedeniyle yapılan yargılamalarda en önemli delili mağdurların ve diğer tanıkların beyanları oluşturmaktadır. Ancak yasada bu suça ağır yaptırımların öngörülmüş olmasından dolayı failer yakalanmamak ya da suçtan dolayı mahkûm olmamak için bu kişilere, özellikle de mağdurların ve/veya ailelerinin yaşamlarına ve vücut bütünlüklerine yönelik tehditlerde bulunmakta ve mağdurlara ve/veya ailelerine ağır baskı uygulamaktadır.

Suçun mağdurları, bu tehdit ve baskılardan korkarak veya içinde buldukları travmanın etkisiyle veya bu suçtan dolayı kendilerinin de cezalandırılacaklarını düşünerek kendilerine karşı zorlayıcı araçlar kullanılmadığını, herhangi bir kimseden şiddet ya da baskı görmeksizin kendi rızalarıyla suça konu olduklarını beyan edebilmektedir. Bunun yanı sıra istismarın gerçekleştiği olaylarda da mağdurun hiçbir şekilde zorlanmadığı örneğin kendi rızasıyla fuhuş yaptığı ve geçimini bu yoldan kazandığı şeklindeki ifadeleriyle sıklıkla karşılaşıldığı görülmektedir. Bu

durum, mağdurların adaletle işbirliği yapmalarının engellenmesi sonucunu doğurmakta ve suçla mücadeleye zarar vermektedir.

Tablo 1- TCK 80'inci Maddesinden Açılan Davalar¹

	Dönem İçinde Gelen Dava Sayısı	Sanık Sayısı	Karara Çıkan Dava Sayısı ²	Karara Çıkan Davalarda Sanık Sayısı	Mağdur (Müşteki Sayısı)	Karar Çıkan Davalarda Mağdur (Müşteki Sayısı)
1.Dönem	14	93	17	117	94	96
2.Dönem	13	81	13	31	92	42
3.Dönem	14	117	6	30	215	33
4.Dönem	14	67	6	7	142	11
Toplam	55	358	42	185	543	182

	Karara Çıkan Dava Sayısı	Sonuçlanan Davaların Sanıklarına İlişkin Karar Türü			Mahkumiyet Kararı Verilen Sanıklardan		
		Mahkumiyet kararı verilen sanık sayısı	Beraat kararı verilen sanık sayısı	Diğer kararlardaki sanık sayısı	Hapis cezası verilen sanık sayısı	Adli para cezası verilen sanık sayısı	Hapis cezası ve adli para cezası verilen sanık sayısı
1.Dönem	17	12	77	28			12
2.Dönem	13	5	13	13	2		3
3.Dönem	6	27	3				27
4.Dönem	6	1	3	3			1
Toplam	42	45	96	44	2		43

1 Bu bölümde yer alan veriler Adalet Bakanlığı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü tarafından sağlanmaktadır.

2 Geçmiş dönemden devreden davalar da dahil olmak üzere dönem içinde karara çıkan dava sayısıdır.

5. BÖLÜM İŞBİRLİĞİ

05

İŞBİRLİĞİ

İnsan ticareti suçunun önlenmesi ve bu suçla mücadelenin başarılı olabilmesi için işbirliği en önemli hususlardan birisidir. İnsan ticareti suçuyla mücadele, ülkelerin tek başına ve kendi içinde tek bir kurumun mücadelesiyle üstesinden gelebileceği bir suç türü değildir.

İnsan ticareti konusunda işbirliği, ulusal ve uluslararası olmak üzere iki düzeyde sağlanmaktadır. Hem Palermo Protokolü hem de Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'nde işbirliği hususlarına dikkat çekilmiştir. İşbirliği, hem adli makamlar arasında suçluların soruşturulması ve kovuşturulması aşamalarında hem de mağdurların korunması amacıyla destek veren kurum ve kuruluşlar arasında gerçekleşmelidir.

Protokolün "Önleme" başlıklı 9'uncu maddesi; insan ticaretini önleme ve mağdurları koruma alanında taraf devletlerin, uygun olduğu ölçüde diğer ilgili kuruluşlarla ve sivil toplumun diğer unsurlarıyla işbirliğini içermektedir.

Sözleşmenin 29'uncu maddesi taraf devletlerden, özel eşgüdüm organları kurmak suretiyle ulusal politikaların ve insan ticareti ile mücadele faaliyetlerinin eşgüdümünü sağlamak için tedbir almalarını istemektedir. Ayrıca Sözleşmenin 35'inci maddesi taraflardan; ülke makamlarını

ve kamu görevlilerini, işbu Sözleşme hedeflerine ulaşmak amacıyla sivil toplum kuruluşları ve diğer ilgili kurumlarla işbirliği yapmak amacıyla stratejik ortaklıklar kurmaya teşvik etmelerini istemektedir.

Türkiye’de de insan ticareti ile mücadele ve mağdurların korunması konusundaki işbirliği ulusal ve uluslararası olmak üzere iki ayrı platformda yürütülmektedir.

5.1. Ulusal Koordinasyon

Ülkemizde ulusal koordinasyon mekanizması oluşturmak amacıyla İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik’in 5’inci maddesine dayanılarak İnsan Ticaretiyle Mücadele Koordinasyon Komisyonu kurulmuştur. İnsan ticareti suçunu önleme ve bu suçla mücadeleye ilişkin politika ve stratejilerin oluşturulması konusunda çalışmalar yürütmek, eylem planı hazırlamak, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonu sağlamak amacıyla oluşturulan bu komisyona, insan ticareti alanında sorumluluğu olan bütün kamu kurum kuruluşları katılım sağlamaktadır.

Komisyon; Bakanlık Müsteşarı veya görevlendireceği Müsteşar Yardımcısının başkanlığında Yargıtay Başkanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı temsilcisi, Adalet, Aile ve Sosyal Politikalar, Avrupa Birliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Milli Eğitim, Kültür ve Turizm, Dışişleri, Sağlık, Gümrük ve Ticaret Bakanlıkları ile Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Türkiye Barolar Birliğinin üst düzey temsilcileri ve GİGM temsilcilerinden oluşur. Ayrıca konuyla ilgili akademisyenler, uzmanlar ve sivil toplum kuruluşları, uluslararası veya hükümetlerarası kuruluş temsilcileri de komisyona davet edilebilmektedir.

Ek olarak GİGM tarafından uygun görülen illerde insan ticaretiyle ilgili kurum ve kuruluşların üst düzey temsilcilerinin katılımı ile il komisyonu kurulması öngörülmüştür.

Ayrıca Yönetmeliğin 15'inci maddesinde işbirliği hususu düzenlenmiştir. GİGM'in; insan ticaretinin önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele edilmesi, mağdur tanımlama süreci, mağdurların korunması, barındırılması ve geri dönüş işlemleri alanında ilgili bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler, sivil toplum kuruluşları, yükseköğretim kurumları, akademisyenler, yerli ve yabancı uzmanlar ile suçun sınır aşan özelliğini göz önünde bulundurarak ilgili ülkeler, uluslararası ve hükümetlerarası kuruluşlarla işbirliği yapabileceği hususu hüküm altına alınmıştır.

Bu hükümden de anlaşılacağı üzere, insan ticareti ile mücadele birçok kurumun ortak çabası ile başarıya ulaşabilecektir.

5.2. Uluslararası İşbirliği

Ülkemiz 2017 sonu itibariyle 5 ülke ile insan ticaretiyle mücadele işbirliği anlaşması ve 100'den fazla ülke ile de güvenlik işbirliği anlaşması imzalamıştır. Bu anlaşmaların tamamında yasadışı göç ve insan ticaretiyle mücadelede işbirliği tesis edilmesine ilişkin hükümler bulunmaktadır.

Bu çerçevede;

1. Belarus ile 28/07/2004 tarihinde iki ülke İçişleri Bakanları arasında "Yasadışı Göç ve İnsan Ticareti ile Mücadele Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı",
2. Gürcistan ile 10/03/2005 tarihinde, iki ülke Dışişleri Bakanları arasında "Türkiye Cumhuriyeti İle Gürcistan ve Azerbaycan Arasında Terörizm, Örgütlü Suçlar Ve Diğer Önemli Suçlarla Mücadele Anlaşmasının Dokuzuncu Maddesinin Uygulanmasına Dair Protokol",

3. Ukrayna ile 07/07/2005 tarihinde, iki ülke İşçileri Bakanları arasında, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ukrayna Hükümeti Arasında Suça Karşı İşbirliği Anlaşmasının Birinci Maddesinin Uygulanmasına Dair Ek Protokol",
4. Moldova ile 8/02/2006 tarihinde iki ülke İşçileri Bakanlıkları arasında "Türkiye Cumhuriyeti ve Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Uyuşturucu Madde Kaçakçılığı, Uluslararası Terörizm ve Diğer Örgütlü Suçlarla Mücadelede İşbirliği Anlaşması Çerçevesinde İnsan Ticareti ile Mücadele Alanında İşbirliği Yapılmasına Dair Protokol",
5. Son olarak, 05/09/2006 tarihinde de Kırgızistan ile "İnsan Ticareti ile Mücadelede İkili İşbirliği Protokolü",

imzalanmıştır.

5.3. Uluslararası Kuruluşlar ve STK'lar Tarafından Yürütülen Diğer Faaliyetler

İnsan ticareti alanındaki işbirliğinin önemli ayaklarından birisini tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de sivil toplum kuruluşları teşkil etmektedir. Sivil toplum kuruluşları ile insan ticareti mağdurlarının tanımlanması aşamasında ve sonrasında destek sürecinde işbirliği halinde çalışmalar yürütülmektedir.

İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı (İKGV) ile 2003 yılından itibaren insan ticareti mağdurlarına destek veren programlar yürütülmüştür. İKGV, 2004 yılında insan ticareti mağdurlarına özel sığınmaevi açmıştır. Sivil toplum kuruluşlarının kapasitelerinin artırılarak geçici koruma altındaki Suriye uyruklu yabancıların (özellikle kadın ve çocukların) insan ticareti riskine karşı korunması amacıyla İKGV tarafından Suriye uyruklu yabancıların yoğun olarak yaşadıkları illerde bulunan sivil toplum kuruluşlarına yönelik bir dizi farkındalık faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda; İKGV tarafından 2016 yılından bu yana Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay, İstanbul, Mardin, İzmir,

Adana ve Mersin’de 9 eğitim ve 3 atölye çalışması düzenlenmiştir. Eğitimlerin ikisi anında tercüme yöntemi kullanılarak geçici koruma altındaki Suriye uyruklu yabancılar tarafından kurulmuş STK’lar ile bu konuda çalışan ulusal STK’ların Arapça hizmet veren çalışanlarına ulaşılmıştır. Eğitimler aracılığı ile yaklaşık 35 farklı sivil toplum kuruluşuna ve 180 katılımcıya ulaşılmıştır. Bunların yanında;

1- “İnsan Ticareti Suçunu Anlamak: STK’lar için Rehber” başlıklı bir yayın Türkçe ve Arapça dillerinde hazırlanmış ve dağıtılmıştır.

2- 8 adet bilgilendirme kartı geliştirilmiştir. Çocuk işçiliği ile erken yaşta evliliklerin önlenmesine dair hukuki mesajlar içeren resimli kartlar Türkçe ve Arapça dillerinde hazırlanarak dağıtılmıştır.

3- İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Projesi kapsamında İKGV tarafından oluşturulan Arapça dilinde insan ticareti suçu farkındalık broşürleri Suriye uyruklu yabancılarla destek veren merkezlere dağıtılmıştır. Bu broşürler YİMER157 hattı ile ilgili bilgilendirme de içermektedir.

2008 yılında kurulan Aile Danışmanları Derneği (AİLEDER), 2009 yılından bu yana insan ticaretiyle mücadele programı içerisinde aktif olarak yer almış ve yine 2009 yılında insan ticareti mağdurlarına özel sığınmaevini hizmete açmıştır. AİLEDER tarafından Antalya özelinde insan ticareti mağdurlarına ulaşabilmek için edinilen tüm bilgiler, İl Müdürlüğü ve kolluk birimleriyle paylaşılmakta ve mağdurlara ihtiyaçları doğrultusunda psiko-sosyal, sağlık, hukuka erişim, giyim, ulaşım beslenme, dil gibi çeşitli konularda destek verilmektedir.

Avrupa Birliği ve Türkiye Arasında Sivil Toplum Diyaloğu IV. Programı kapsamında, 14-15 Şubat 2017 tarihlerinde, AİLEDER tarafından “İnsan Ticaretiyle Mücadelede Sivil Toplumun Gücü” adıyla bir proje gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında Almanya ve Yunanistan’dan 14 STK ile Türkiye’den insan ticareti konusunda doğrudan çalışan 3, insan ticareti mağdurlarıyla çalışma potansiyeli bulunan 20, toplamda 23 STK projenin yararlanıcısı olmuştur. Proje kapsamında “Türkiye’de, Almanya’da ve Yunanistan’da İnsan

Ticareti Mağdurlarıyla Doğrudan Çalışan ya da Dezavantajlı Gruplarla Çalışan Sivil Toplum Kuruluşu Temsilcilerinin İnsan Ticareti Konusunda Değerlendirmeleri / Kapasite Analiz Raporu” İnsan Ticaretiyle Mücadelede Sivil Toplumun Gücü Projesi Uygulama Raporu” ve “Sivil Toplum Kuruluşları SOP-Standart Operasyonel Prosedürler” başlıklı raporlar hazırlanmıştır.

Sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra insan ticareti alanında faaliyet göstermekte olan uluslararası kuruluşlarla da işbirliği halinde çeşitli çalışmalar yürütülmektedir. IOM, ICMPD ve UNICEF ile insan ticareti ile ilgili çeşitli konularda işbirliği içerisinde çalışılmaktadır.

İnsan ticareti mağdurlarının gönüllü ve güvenli geri dönüşleri IOM ile işbirliği halinde gerçekleştirilmektedir. ICMPD ve IOM’ın yürütücüsü olduğu çeşitli projelerle bu alanda çalışan kamu görevlilerine, sivil toplum kuruluşlarına, büyükelçilik çalışanlarına ve çok çeşitli alanlardan ilgili diğer meslek mensuplarına yönelik eğitimler ve çalıştaylar gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizde insan ticaretiyle mücadele çalışmalarında sivil toplum kuruluşları önemli görevler üstlenmişlerdir. Özellikle mağdurların korunması alanında hizmet sunan STK’lar mağdurların yaşadıklarının etkisinden kurtulabilmeleri ve rehabilite olmaları amacıyla sundukları hizmet programları dâhilinde başarılı çalışmalar ortaya koymuşlardır.

6. BÖLÜM İSTATİSTİKLER

06

İSTATİSTİKLER

İnsan ticareti mağdurlarına yönelik istatistikler GİGM kurulmadan önceki 2005-2013 yılları ile 2014-2017 yılları ve genel hakkında bir değerlendirme yapmak adına 2005-2017 yılları arasındaki veriler olmak üzere üç grupta incelenmiştir.

6.1. 2005-2013 Dönemi İstatistikleri

2005-2013 yılları arasında dalgalanmalar olmakla birlikte tanımlanan insan ticareti mağduru sayısında bir azalma olduğu görülmektedir (Grafik 1).

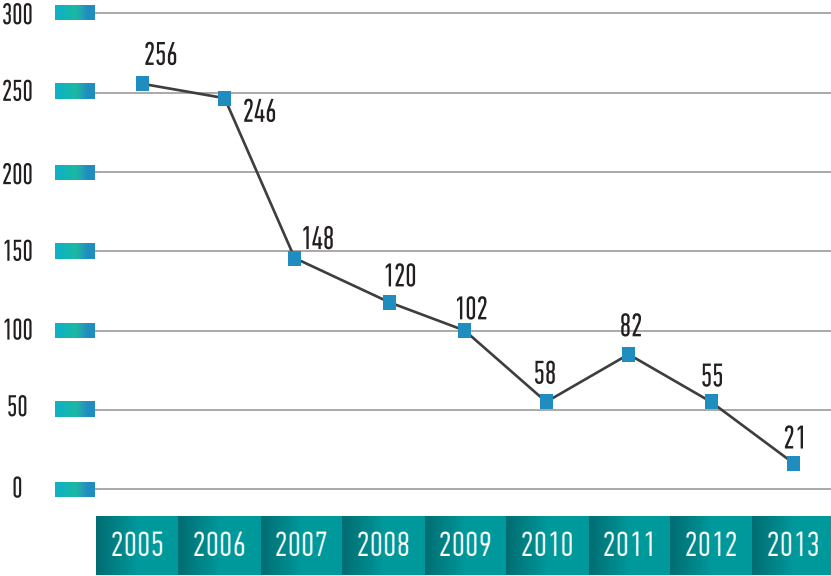
Ülkemizde en yaygın görülen istismar türü olarak cinsel istismar maksatlı insan ticareti karşımıza çıkmaktadır. Bu dönemde tanımlanan 1.088 insan ticareti mağdurundan 1.044'ü (%95,96) cinsel istismar maksatlı insan ticareti mağduru iken 43 kişi (%3,95) işgücü istismarı, 1 kişi ise zorla dilendirme mağdurudur (Tablo 2).

Tanımlanan 1.088 insan ticareti mağdurunun uyruk dağılımına (Tablo 3) bakıldığında tamamına yakınının (1.007 kişi, %93) eski Doğu Bloğu ülke vatandaşlarının oluşturduğu görülmektedir.

İstatistiki veriler göz önünde bulundurulduğunda tanımlanan insan ticareti mağdurlarının çok büyük bir kısmının (915 kişi, % 84) 18-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir (Tablo 4).

En fazla mağdur tanımlaması yapılan illere bakıldığında (Tablo 5) eğlence, hizmet vb. sektörlerin gelişmiş olduğu ve iş imkânlarının fazla olduğu büyük şehirlerimiz (İstanbul 276, Antalya 226, Ankara 127 kişi) başta gelmektedir.

Grafik 1- İnsan Ticareti Mağduru Sayısı (2005-2013)

Tablo 2- İnsan Ticareti Mağdurlarının İstismar Şekilleri (2005-2013)

Yıl	Cinsel İstismar	İşgücü İstismarı	Dilencilik	Toplam
Toplam	1.044	43	1	1.088
2005	244	12		256
2006	239	7		246
2007	140	8		148
2008	111	8	1	120
2009	98	4		102
2010	57	1		58
2011	80	2		82
2012	54	1		55
2013	21			21

Bu dönemde insan ticareti mağdurlarının istismar şekillerine bakıldığında daha çok cinsel istismar olduğu görülmektedir.

Tablo 3- İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyrukları (2005-2013)

Uyruk	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Toplam
Toplam	256	246	148	120	102	58	82	55	21	1.088
Moldova	66	75	53	22	7	4	1	1		229
Ukrayna	78	35	9	7	5	3		2		139
Özbekistan	10	18	9	30	25	12	20	6	2	132
Türkmenistan	6	7	13	25	18	8	30	18	5	130
Kırgızistan	22	27	16	7	16	4	9	16	6	123
Rusya	26	45	20	7	7	4	3	3		115
Azerbaycan	13	22	7	6	11	15	9	2	1	86
Gürcistan	7	9	12	7	8	3	3	3	1	53
Fas				1		2	4		2	9
Suriye							1		2	3
Diğer	28	8	9	8	5	3	2	4	2	69

2013 yılına kadar insan ticareti mağdurlarının genelde eski Doğu Bloğu ülke vatandaşlarından olduğu görülmektedir.

Tablo 4- İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Profili (2005-2013)

Yaş	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Toplam
Toplam	256	246	148	120	102	58	82	55	21	1.088
(-) 18	32	24	8	12	1	3	5	1		86
18-25	114	108	95	49	47	19	27	24	15	498
26-35	96	103	35	46	46	28	34	23	6	417
36 (+)	14	11	10	13	8	8	16	7		87

İstatistiki veriler göz önünde bulundurulduğunda insan ticareti mağdurlarının 18-25 yaş aralığında yoğunlaştığı görülmektedir.

Tablo 5- İnsan Ticareti Mağdurlarının İllere Göre Dağılımı (2005-2013)

İl	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Toplam
Toplam	256	246	148	120	102	58	82	55	21	1.088
	55	28	44	42	48	13	31	14	1	276
Antalya	55	75	43	20	6	9	6	5	7	226
Ankara	38	24	5	6	6	10	23	11	4	127
İzmir	14	29	14	7	4	5				73
Trabzon	7	24	5	12	9	2	3	1		63
Aydın	13	3	4	2	12	1		1		36
Muğla	2	11		12	1	1	3	2	3	35
Artvin	9	3	3	3	2		4	8	1	33
Mersin	20	4	3	1		1			1	30
İğdır	9	3	1	1		2			1	17
Diğer	34	42	26	14	14	14	12	13	3	172

2013 ve öncesinde tanımlanan mağdurların illere göre dağılımı bakıldığında, eğlence sektörü ve iş imkânlarının fazla olduğu büyükşehirlerimizde gerçekleştiği görülmektedir.

6.2. 2014-2017 Dönemi İstatistikleri

2014 yılında GİGM'in operasyonel hale gelmesi ve her yıl artan bir şekilde yürütülen farkındalık faaliyetleriyle birlikte yıllar itibariyle tanımlanan mağdur sayısında istikrarlı bir artış sağlanmıştır. 2014 50; 2015 108; 2016 181; 2017 303 kişi insan ticareti mağduru olarak tespit edilmiştir (Grafik 2).

2014-2017 yılları arasında tanımlanan 642 insan ticareti mağdurdan 460'ı (% 71,7) cinsel istismar maksatlı insan ticaretine maruz kalan kadınlardan oluşmaktadır (Tablo 6). Bununla birlikte bu dönemde 2005-2013 dönemine kıyasla (Tablo 2) işgücü sömürsü maksatlı insan ticareti mağduru sayısında ciddi oranda artış yaşanmıştır. 2005-2013 arasında 43 kişinin (% 3,95), 2014-2017 yılları arasında ise 108 kişinin (% 16,8) işgücü istismarından tespit edilmiştir. Yine bu dönemde 74 kişi (% 11,5) zorla dilendirme mağduru olarak tespit edilmiştir. Özellikle 2016 yılından itibaren işgücü sömürsü ve zorla dilendirme maksatlı insan ticareti mağdur tespit sayısının artması nedeniyle tanımlanan erkek mağdur sayısında da artış yaşandığı görülmektedir. Türkiye'de de istismar şekilleri hususunda dünyadakine benzer bir eğilimin olduğunu söylemek mümkündür (Tablo 6).

2011 yılında Suriye'de meydana gelen iç karışıklıklar sonrasında ülkemize yönelen yoğun göç akını nedeniyle son 4 yılda tanımlanan Suriye uyruklu mağdur sayısında büyük bir artış yaşanmış ve bu dönemde Suriye uyruklu yabancılar 135 kişiyle (% 21) tanımlanan insan ticareti mağdurları içinde en yüksek sayıyı oluşturmuştur. İkinci sırada Kırgız (98 kişi, % 15,3), üçüncü sırada ise Özbek (77 kişi, % 12) uyruklu yabancılar yer almaktadır (Tablo 7).

Tanımlanan insan ticareti mağdurlarının yaş aralığına bakıldığında ise (Tablo 8); 2005-2013 yılları arasındaki duruma benzer şekilde 18-35 yaş aralığında (443 kişi, % 69) yoğunluk olduğu görülmektedir. Ayrıca 2014-2017 yılları arasında tanımlanan çocuk mağdur sayısında (155 kişi, % 21,1) ciddi bir artış olması dikkat çekmektedir.

İnsan ticareti mağdurlarının tespit edildiği illere (Tablo 9) bakıldığında ise yabancı nüfusun daha fazla olduğu Antalya (134 kişi) ve İstanbul (130 kişi) illeri ilk sıralarda gelmektedir. Son yıllarda Hatay (36 kişi), Mersin (33 kişi) ve Şanlıurfa (33 kişi) gibi illerde tanımlanan insan ticareti mağdur sayısında da artış yaşandığı görülmektedir. Bu artışta Suriye uyruklu yabancıların bu illerde yoğun olarak bulunmaları etkili olmuştur.

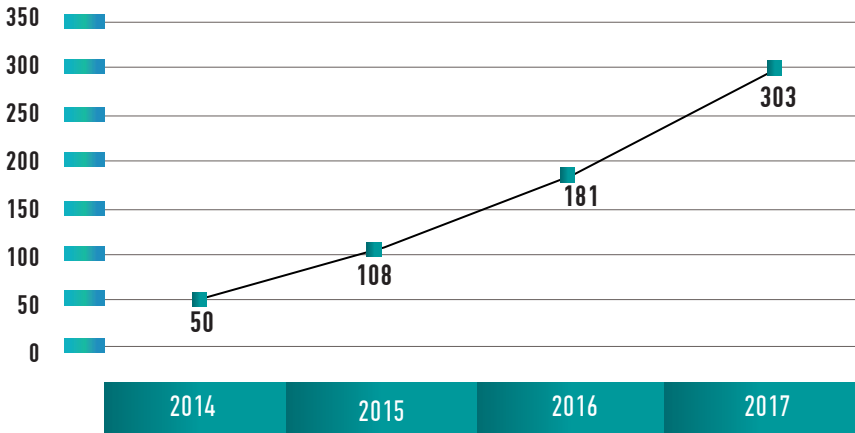
Türkiye’de tanımlanan insan ticareti mağdurlarının % 79,9’unu kadınların oluşturduğu görülmektedir (Tablo 10).

İnsan ticareti mağdurlarının uyruk bazında dağılımı incelendiğinde; 2014-2017 yılları içerisinde zorla dilendirme mağduru kişilerin sayısı 74 kişidir (Tablo 11). Bunların tümü Suriye uyrukludur. İşgücü istismarı mağdurlarının büyük çoğunluğunun ise Afgan ve Fas uyruklu yabancılardan oluştuğu görülmüştür.

2005-2017 yılları arasında genel bir değerlendirme yapmak gerekirse toplam 1.730 mağdurdan en fazla insan ticareti mağduru tanımlaması yapılan ilk beş uyruk sırasıyla Moldovalı, Kırgız, Özbek, Ukraynalı ve Türkmen olmuştur (Tablo 12). Bunların 241’i 18 yaş altı, 747’si 18-25 yaş aralığında, 611’i 26-35 yaş grubunda ve 131 mağdurun da 36 ve üzeri yaş grubunda olduğu görülmektedir (Tablo 13).

Yine aynı dönemde mağdurların % 65,8’inin (1.139 kişi) tespit edildiği ilk beş il İstanbul, Antalya, Ankara, İzmir ve Trabzon olmuştur (Tablo 14).

Grafik 2- İnsan Ticareti Mağduru Sayısı (2014-2017)

2014 yılında GİGM'nin operasyonel hale gelmesi ve yürütülen farkındalık faaliyetleriyle birlikte yıllar itibariyle tanımlanan mağdur sayısında istikrarlı bir artış yaşanmıştır.

Tablo 6- İnsan Ticareti Mağdurlarının İstismar Şekilleri (2014-2017)

Yıl	Cinsel İstismar	İşgücü İstismarı	Dilencilik	Toplam
Toplam	460	108	74	642
2014	43	7		50
2015	88	19	1	108
2016	143	30	8	181
2017	186	52	65	303

2014 yılı ve sonrasında, dünya genelinde olduğu gibi Türkiye'de de zorla çalıştırma maksadıyla insan ticareti suçunun yaygınlaştığı gözlemlenmiştir.

Tablo 7- İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyrukları (2014-2017)

Uyruk	2014	2015	2016	2017	Toplam
Toplam	50	108	181	303	642
Suriye	4	9	36	86	135
Kırgızistan	17	17	33	31	98
Özbekistan	8	34	16	19	77
Fas	2	6	10	25	43
Gürcistan	4		23	11	38
Moldova	4	5	8	20	37
Ukrayna	4	4	7	16	31
Rusya	1	3	6	16	26
Azerbaycan	2	4	4	11	21
Türkmenistan		3	3	11	17
Diğer	4	23	35	57	119

2011 yılında Suriye’de meydana gelen iç karışıklıklar sonrasında ülkemizde meydana gelen yoğun göç akını nedeniyle Suriyeli mağdur sayısında büyük bir artış yaşanmıştır.

Tablo 8- İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Profili (2014-2017)

Yaş	2014	2015	2016	2017	Toplam
Toplam	50	108	181	303	642
(-) 18	2	26	29	98	155
18-25	27	35	63	124	249
26-35	17	40	76	61	194
36 (+)	4	7	13	20	44

Tanımlanan insan ticareti mağdurlarının yaş aralığına bakıldığında, genellikle mağdurların 18-35 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Son yıllarda çocuk mağdur sayısında ciddi bir artış yaşanmıştır.

Tablo 9- İnsan Ticareti Mağdurlarının İllere Göre Dağılımı (2014-2017)

İl	2014	2015	2016	2017	Toplam
Toplam	50	108	181	303	642
Antalya	11	12	45	66	134
İstanbul	12	49	21	48	130
Ankara	1	7	21	28	57
İzmir	1	11	15	20	47
Hatay	3	1	8	24	36
Mersin	1		15	18	33
Şanlıurfa	1		10	22	33
Bursa	8	1	12	8	29
Adana		4	16	8	28
Kırklareli	5	1	4	10	20
Diğer	7	22	14	51	94

İnsan ticareti mağdurlarının tespit edildiği illere bakıldığında İstanbul, Antalya gibi yabancı nüfusun daha fazla olduğu illerinin ön plana çıktığı görülmektedir.

Tablo 10- İnsan Ticareti Mağdurlarının Cinsiyet Dağılımı (2014-2017)

Cinsiyeti	2014	2015	2016	2017	Toplam
Toplam	50	108	181	303	642
Erkek	1	19	18	91	129
Kadın	49	89	163	212	513

Ülkemizdeki mağdurların çoğunluğu cinsel istismar maksatlı insan ticaretine maruz kalan kadınlardan oluşmaktadır. Ancak 2016 yılından itibaren zorla çalıştırma ve zorla dilendirme maksatlı insan ticaretinin artması nedeniyle ülkemizde tanımlanan erkek mağdur sayısında da artış yaşanmıştır.

Tablo 11- İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyruk Bazında İstismar Şekilleri (2017)

Uyruk	Cinsel İstismar	İşgücü İstismarı	Zorla Dilendirme	Toplam
Toplam	460	108	74	642
Suriye	54	7	74	135
Kırgızistan	98	-	-	98
Özbekistan	76	2	-	78
Fas	25	18	-	43
Afganistan	-	43	-	43
Moldova	37	-	-	37
Ukrayna	28	3	-	31
Rusya	26	-	-	26
Azerbaycan	20	1	-	21
Türkmenistan	16	-	-	16
Diğer	80	34	-	114

İnsan ticareti mağdurlarının uyruk bazında dağılımı incelendiğinde 2017 yılı içerisinde zorla dilendirme mağduru kişilerin tümü Suriye uyruklu yabancılardan oluşmaktadır. İşgücü istismarı mağdurlarının büyük çoğunluğunun ise Afganistan ve Fas uyruklu yabancılardan oluştuğu görülmektedir.

6.3. 2005-2017 Dönemi İstatistikleri

Tablo 12- İnsan Ticareti Mağdurlarının Uyrukları (2005-2017)

Uyruk	Toplam	Oran
Toplam	1.730	% 100
Moldova	266	%15
Kırgızistan	221	%13
Özbekistan	209	%12
Ukrayna	170	%10
Türkmenistan	147	%9
Rusya	141	%8
Suriye	138	%8
Azerbaycan	107	%6
Gürcistan	91	%5
Fas	52	%3
Diğer	188	%11

Tablo 13- İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Profili (2005-2017)

Yaş	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Toplam
Toplam	256	246	148	120	102	58	82	55	21	50	108	181	303	1.730
(-) 18	32	24	8	12	1	3	5	1		2	26	29	98	241
18-25	114	108	95	49	47	19	27	24	15	27	35	63	124	747
26-35	96	103	35	46	46	28	34	23	6	17	40	76	61	611
36 (+)	14	11	10	13	8	8	16	7		4	7	13	20	131

Tablo 14- İnsan Ticareti Mağdurlarının Yıllara ve İllere Göre Dağılımı (2005-2017)

İl	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Toplam	
Toplam	256	246	148	120	102	58	82	55	21	50	108	181	303	1.730	
İstanbul	55	28	44	42	48	13	31	14	1	12	49	21	48	406	
Antalya	55	75	43	20	6	9	6	5	7	11	12	45	66	360	
Ankara	38	24	5	6	6	10	23	11	4	1	7	21	28	184	
İzmir	14	29	14	7	4	5				1	11	15	20	120	
Trabzon	7	24	5	12	9	2	3	1			2	1	3	69	
Muğla	2	11		12	1	1	3	2	3	5	5	4	15	64	
Mersin	20	4	3	1		1			1			15	18	63	
Aydın	13	3	4	2	12	1		1			1		5	42	
Bursa	4	2	1		1		2		2	8	1	12	8	41	
Şanlıurfa	6								1	1	1		10	22	41
Diğer	42	46	29	18	15	16	14	20	2	11	20	37	70	340	

07

SONUÇ

İnsan ticareti, dünya genelinde giderek artan ve karma göç hareketlerinin de etkisiyle 21. yüzyılın en önemli küresel sorunlarından biri haline gelmiştir. Başta kişilerin zorla çalıştırılması, hizmet ettirilmesi, fuhuş ya da diğer cinsel amaçlarla istismar edilmesi, özgürlükleri kısıtlanarak esaret ve benzeri uygulamalara maruz kalması, organ ve dokularından istifade edilmesi olmak üzere içinde bulunduğu teknoloji çağının da etkisiyle daha farklı formlarda da karşımıza çıkabilmektedir. Zorla ve erken evlilikler, zorla dilendirme, yasadışı evlat edinme, çocukları kriminal aktivitelerde ve asker olarak kullanma gibi çok geniş bir yelpazede insan ticareti suçu işlenmektedir.

Ne var ki, insan ticaretinin gizli doğası, bu suçla konu olmuş kişilerin tespitini de zorlaştırmaktadır. Bundan dolayı gerek ulusal alanda gerekse uluslararası alanda bu suçla mücadele yalnızca kamu otoritelerinin değil aynı zamanda sivil toplum kuruluşları ve toplumun da işbirliği sürecinin de içinde olduğu bir sistemi zorunlu kılmaktadır.

Türkiye’de insan ticareti ile mücadele sürecini tüm dünya ülkelerinde de görüldüğü gibi 2000’li yılların başında Palermo Protokolü’ne taraf olması ile başlatmış akabinde Avrupa Konseyi’nin İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi’ni iç hukukuna tatbik etmiştir. Aynı zamanda 2016 yılında yürürlüğe giren İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik uluslararası standartları yakalamıştır.

Anılan yönetmelik ile insan ticareti ile mücadele alanında en önemli sorunların başında gelen kamu kurum ve kuruluşları arasındaki koordinasyon eksikliğini bertaraf etmek ve bu alanda yürütülecek iş ve işlemlerde yeknesaklığı sağlamak için ulusal yönlendirme mekanizması kurulmuştur. Bu kapsamda mekanizmanın güçlendirilmesi ve etkinliğini arttırmak için Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından eğitim faaliyetleri, mağdurlara yönelik destek programları ve farkındalık çalışmaları sürdürülmektedir.

2017

TÜRKİYE
İNSAN
TİCARETİYLE
MÜCADELE
YILLIK RAPORU

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
GÖÇ İDARESİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

www.goc.gov.tr